

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes De Deo Homine, Sive De Incarnatione Filii Dei

Hurtado de Mendoza, Pedro

Antverpiae, 1634

Sectio VIII. Vtrùm omne peccatum sit iniustitiæ in Deum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82720](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82720)

teneretur ex iustitia ad satisfactionem si nullus concepit opinionem malam de illius honore. Tertio, à priori, quia satisfactio est ad tollendam in honore inæqualitatem iniustam. Hinc patet ad argumentum ex §. 103. distincta Maiori: tenetur ad satisfaciendum, quando relinquitur damnum, concedo Maiorem; quando non relinquitur, nego Maiorem. Ad probationem respondeo, ad satisfaciendum in eo euentu non esse necessariam contritionem, aut confessionem Sacramentalem, sed sufficere ut alij deponant malam opinionem de Deo conceptam. Ut verò satisfiat pro peccato, ad illud depellendum, & obtinendam gratiam iustificantem, opus est contritione aut confessione Sacramentali, qua ratione definitum est in Concilio Trident. quæ per se non obligant immediatè post peccatum.

§. 110. Potest inquiri, cur actio sit contra iustitiam quando non relinquitur nocuentum? Respondeo, quia est vsus rei alienæ inuito domino: neque enim opus est ad iniustitiam ut sic, aliud damnum. Ut si ego inuito domino vtor equis per diem integrum, nullo relicto damno, pecco contra iustitiam, nec teneor ad restitutionem: peccaui quidem, quia vsus fui re aliena inuito domino; non teneor autem restituere, quia nullum damnum relictum est domino. Ita pecco contra iustitiam quando mentior contra honorem alterius; si tamen nullus sibi persuasit mendacium, iustitia non me obligat ad satisfaciendum. Ita si quis mentitur contra honorem Dei, peccaret contra iustitiam debitam Deo; at non teneretur satisfacere, si nullus sibi persuasisset mendacium. Eadem ratione posset aliquis dicere, aliqua peccata esse per se iniustitiam in Deum, quia sunt vsus rei alienæ inuito domino: & non teneri qui peccat ad satisfaciendum, quia Deo nullum damnum relinquitur.

§. 111. Si verò ex meo peccato mansit mala opinio de Deo, tunc teneor ex iustitia satisfacere cum primùm possum. Ex grat. Antonius dixit Deum esse iniustum aut crudelem; idque persuasit Francisco: Antonius ex iniustitia tenetur satisfacere Deo cum primùm potest, & dare operam ut Francisco dissuadeat blasphemiam, quam persuaserat. Probatur Primò, quia ex iniustitia tenemur reddere unicuique quod suum est, & quod contra rationem illi abstulimus: sed honor est Dei, & contra rationem illum abstulimus Deo inuito: ergo ex iniustitia tenemur illum reddere. Confirmatur ex humanis: quæ nos obligant ad restituendum honorem iniuste & contra voluntatem domini ablatum. Neque urget quod obiectum est §. 106. Deum facile posse suum reparare honorem: quia potest nolle illud genus reparationis: quia Deus vult, ut per eum reparetur honor, per quem fuit imminutus. hæc enim ratio spectat ad integritatem satisfactionis, iusque naturæ, ut subiiciatur ille qui intulit iniuriam, quod inter nos sæpè contingit.

§. 112. Alio ex capite solet optignari obligatio satisfaciendi: quia non possumus reddere Deo æquale. & quidem in honore adempto possumus æquale reddere: nam si tu mihi persuasisti Deum esse crudelem, si iterum mihi persuadeas illud vitium in Deum non cadere; reddidisti tantum honoris quantum blasphemiam abstulerat. Quo pacto extinguitur debitum hoc: iam enim inæqualitas

Per Hurtado de Mendoza de Incarn. pars I.

relicta ex iniuria aufertur: nec ratione inæqualitatis teneor iam ad aliud. Hinc enim non considerantur personæ, sed damna; ut etiam in humanis patet. Vtrum autem teneamur ex iustitia ad satisfaciendum pro offensa Dei, dicam à §. 131. ibi enim locum habet consideratio personarum offensæ & offendentis: item, vtrum possumus ad æqualitatem iustitiæ, iam ostendi disp. 10. non posse à pura creatura compensari iniuriam. Nunc autem inquiri vtrum ex iustitia teneamur ad efficiendum quæ possumus? Nunc dico ratione damni dati nos teneri & posse illud auferre: quando verò non datur damnum, vtrum teneamur, dicam à §. 131.

*S. Thom.
q. 1. a. 2.*

SVBSECTIO IV.

Conclusio.

§. 113. **D**ico igitur, nos posse peccare contra iustitiam in Deum. Hęc doctrina est communissima apud Doctores, quos refert & sequitur P. Suarez disp. 4. sect. 5. & in Opusculis: quæ percrebuit apud neotericos. Ratio à priori, quia Deus est dominus creaturarum, quibus possumus uti illo inuito: ergo possumus esse iniusti in illum. Secundò, quia possumus per blasphemiam adimere Deo honorem extrinsecum: quod est materia iniustitiæ.

SECTIO VIII.

Vtrum omne peccatum sit iniustitia in Deum?

SVBSECTIO I.

Per accidens potest peccatum non esse iniustitia in Deum.

§. 114. **P**eccata habent aliquid per se, aliud verò per accidens. per se, quando rectè & ut sunt, cognoscuntur; per accidens verò, quando cognoscuntur aliter ac sunt. Hoc contingit dupliciter: Primùm, cum culpa; Secundò, absque culpa. Quando ita cognoscuntur culpate; non excusamur à malitia: sed agitur de illis peccatis sic commissis, per se quidem, & non per accidens. Ex grat. Antonius hominem sagittat illum cognoscens; Antonius est homicida, & agitur de homicidio per se: at verò si hominem ignorat culpate, eumque sagittat; est quidem homicida per se, & agitur de homicidio per se, & non per accidens: quando verò sagittatur homo ignotatus sine culpa; tunc non est homicidium moraliter: & per accidens agitur de illa actione, non ut de homicidio; quia illa ignoratio accidentaria est hominis neci: propterea per accidens extrahitur ab homicidio: actio autem illa externa per se spectat ad iniustitiam, quia cognita ut est, ad illam spectat. Item, ego retineo aliena bona, quæ probabiliter existimo esse mea: retentio per se est in materia iniustitiæ, per accidens autem excusatur. Iacob concumbens cum Lia antequam illam duceret uxorem, actionem exercuit de se incestuosam; quam tamen per accidens excusavit ignorantia.

§. 115. Demus igitur disputandi gratiâ, omne

S. Thom.
q. 1. a. 2.

peccatum esse per se iniustitiam in Deū, quia si rectè cognosceretur, deprehenderetur esse contra ius Dei: at existimer aliquis illud ita non esse. Disputo vtrum per accidens propter ignorantiam hoc peccatum iniustitiæ malitiam amittat: an verò illam etiam tunc retineat?

§. 116. Dico Primò. Potest aliquis probabiliter opinari nullum peccatum esse iniustitiā in Deum. Hæc conclusio satis est clara: quia multi grauesque Doctores, vtraque parte questionis rectè perpensa, censent nullam esse iniustitiam in Deum. quorum opinio est probabilis & ab ipsorum auctoritate, & eorum quos pro se afferunt; qui probabiliter pro ea adducuntur: item argumentorum vi, & solutione aduersantium, quæ omnia reddunt probabilem eam opinionem.

§. 117. Dico Secundò. Potest formari dictamen practicum probabile, non admitti malitiam iniustitiæ his peccatis. Probat. Illa opinio est speculatiuè probabilis, vt patet ex §. 116. ergo etiam est probabilis in praxi. Probo consequentiam, quia tota probabilitas speculatiua eius opinionis est ad praxim, in qua nullum habet absurdū magis quàm speculationem. Sunt aliquæ opiniones speculatiuè probabiles, periculosa tamen in praxi propter periculū. Ex. gr. probabile est speculatiuè typham esse materiam Eucharistiæ, hoc syllogismo: *Omne triticum est Eucharistiæ materia: sed typha est triticum: ergo typha est Eucharistiæ materia.* Hæc conclusio est probabilis ex maiori propositione certa, minori autem probabili: at in praxi opinio est periculosa, quæ nisi in extrema necessitate, non potest absque peccato in praxim deduci, propter periculum non conficiendi Christi corpus in Saero faciendo: quia probabile est typham non esse triticum: nec possumus exponi periculo non conficiendi Christi corpus. Item, censent aliqui Missam vnam posse offerri pro multis, quorum singulis tantum proficiet, quantum si pro vno tantum offerretur. Hæc opinio admittatur probabilis speculatiuè disputandi gratia: at in praxi est periculosa, quando sacerdos eleemosynam accipit pro faciendo Saero: quia multi exponuntur probabilis periculo earendi fructu applicationis Missæ. Item, est probabile aliquando, animal quod longè video, esse brutum & non hominem, quod tamen non possumus licitè sagittare: quia cum etiam sit probabile, illud esse hominem, non possumus exponi periculo probabili interficiendi hominem. Cū ergo hæc opinio de qua disputo, sit speculatiuè probabilis, & in praxi non habeat nouum incommodum, potest formari dictamen practicum de illa.

§. 118. Dico Tertio. Per accidens excusari possunt omnia peccata à malitia iniustitiæ in Deum: licet per se essent iniustitia. Patet ex dictis: dictamen practicum probabile aufert malitiam actionis circa quam versatur: sed est dictamen practicum probabile, quod nullum peccatum est iniustitia in Deum: ergo potest adimi ab omni peccato malitia iniustitiæ in Deum. Maior est certa, tum à priori, quia malitia est voluntaria: voluntarium autem sine cognitione esse non potest, ob quod circumstantia ignorata sine culpa non auget malitiam, vt latè probaui disputans de voluntario. tum à simili, quia si ego formo dictamen probabile practicum in materia iustitiæ inter homines

aliorumque virtutum, excusor à peccato cum scientia probabili, in sensu explicato §. 117. Iacob enim excusatus fuit ab incestu cum Lia, qua vsus est pro vxore cum verè vxor non esset.

§. 119. Obijcies: Iniustitia est tam intrinseca peccato, vt non possit illa carere: ergo omne peccatum habet malitiam iniustitiæ in Deum. Probo antecedens. quia qui peccat, iam se proijcit ad omnia quæ sunt annexa peccato. Confirmatur. Qui se committit itineri, se exponit omni itineris periculo. Quo argumento censent aliqui, nullum peccatum esse posse, quin sit iniuria Dei latè accepta: quia qui violat legem naturæ, se proijcit ad omnia quæ illa violatione continentur: inter quæ primum locum tener legislator. Respondeo, omne peccatum à me nunc admitti disputandi gratia esse per se iniustitiam in Deum; non verò per accidens. Probatio minimè est probanda: quia nulla circumstantia inculpate ignorata excusatur à malitia. Iacob concubens cum Lia se proiecit ad materiam incestus, qualis fuit ille concubitus: & tamen non peccauit, sed potius exercuit actum iustitiæ conjugalis, quia probabiliter censuit feminam illam esse Rachelem coniugem suam. Pone hominem existimantem matrem suam aut sororem esse vita sanctas, aut tam longè distantes vt non posset illas præsentis habere: pone item eum hominem cum hac cognitione probabili concubere cum sorore existimantem illam esse scortum commutæ. Vel finge scortum esse sororem amafij quod illi nunquam venit in mentem, quia de illa sorore nihil audiuit: hic est fornicarius, & minimè incestuosus, quia formauit dictamen probabile practicum quod femina illa non esset eius soror: ergo non peccatur illo genere malitiæ quæ probabiliter ignoratur dictamine practico. Ratio à priori, quia non exponimur periculo amplectendi malitiam circa obiectum aut circumstantiam probabiliter ignoratam: quia voluntas non censetur amare nisi quæ cognoscit aut ignorat culpate: quæ autem sine culpa ignorat, non spectant ad rationem malitiæ: quia voluntarium pendet à cognitione vel ignorantia culpata. Ad argumentum, nego antecedens. Ad probationem, respondeo voluntatem non se proijcere vltra ea quæ cognoscit vel ignorat culpate, quia non se proijcit nisi volendo: at non vult nisi cognoscendo, aut ignorando culpate (in quo iam supponitur alia cognitio.) Ad confirmationem, respondeo exempla physica esse inutilia huic scopo: quia propter physicam connexionem non possunt separari: at verò, quæ possunt cognitione separari, possunt & malitia, quia hæc à cognitione pendet. Concubitus Iacob cum Lia non potuit physicè separari à circumstantia consanguineæ, carentis matrimonio cum ipso Iacob: at separatus fuit moraliter in malitia, quia separatus etiam fuit cognitione.

SUBSECTIO II.

Aliqua peccata non sunt per se iniustitia in Deum.

§. 120. Dico Quarto. Aliqua peccata non sunt per se iniustitia in Deum: id est, quamuis apertè cognoscantur vt sunt sine vlla fallitate, adhuc

adhuc non sunt in materia iniustitiæ in Deū. Hæc doctrina est P. Vasquez & plurium auctorum, qui omnibus peccatis negant hanc malitiam: item est aliquorum, qui eam malitiam iniustitiæ admittunt in aliquibus peccatis, quam tamen negant in alijs.

§. 121. Probatur. Deus potuit aliqua à nobis exigere titulo iurisdictionis dumtaxat, & rectæ administrationis, quin titulo dominij, qui titulus nō est à nobis adhibendus, nisi de illo constet aperte: sed in multis peccatis non constat aperte de hoc titulo: ergo in multis peccatis non est per se iniustitia in Deum. Maior probatur, quia vitandæ sunt, quoad possunt, omnes circumstantiæ peccatorum, ne Deus grauius offendatur, & homines grauioribus obstringantur sceleribus. Confirmatur exemplo ciuili: prætor potest præcipere ne quis nocte vagetur per urbem; quæ lex obligat mancipia prætoris: cuius legis violatione mancipia peccant quidem contra obedientiam; at non contra iustitiam in dominum, quia is non præcepit mancipijs ne vagarentur per urbem, titulo dominij, sed solo titulo iurisdictionis. Minor patet: quia nec Scriptura, neque Sancti docent Deum semper agere nobiscum titulo dominij.

§. 122. Obijcis Primò: Deus in præceptis vitur sæpè hac voce: *Ego Dominus: Hac dicit Dominus.* Item, *Si ego Dominus, ubi est timor meus?* Respondeo, Deum ibi se appellare dominum, non vt titulo dominij exigat ea opera, sed vt homines moueat ad reuerentiam & timorem. propterea dixit: *Si ego Dominus, ubi est timor meus?* Non dixit, Cur mihi non obceditis exigenti opera titulo dominij? sed, Quare me non timetis? est enim proprium seruorum metuere dominos.

§. 123. Obijcis Secundò: Deus habet ius iustitiæ, vt nullus ei irroget iniuriam, vt vir princeps gaudet eodem iure. Respondeo, eo argumento probari potius omne peccatum esse contra religionem, non contra iustitiam: dignitas enim viri principis cultum terminat potius quàm iustitiam: ita excellentia diuina terminat religionem: sed nō esse contra religionem omne peccatum, probaui disputans de peccatis. Neque item omne peccatum admissum coram viro principe est eius iniuria nec strictè, neque latè.

§. 124. Dicò Quintò. Omnia peccata quæ sunt per se occasio vt aliquis malè opinetur de Deo, sunt per se iniustitia: quia lædunt honorem Dei, quod est bonum eius extrinsecum quod nullus potest detrectare inuito domino. Confirmatur, quia inter homines admittitur iniustitia illicita læsione iuris alieni: quod obseruaui § 87.

§. 125. Posset Deus titulo dominij interdicere nobis omnia peccata, ne eo inuito vteremur ipsius bonis: tūc omnia peccata essent iniustitiæ. Quemadmodum, qui inuito domino vritur equo alieno, peccat contra iustitiam: at re ipsa titulo dominij solum interdixit peccata recentia §. 124. quia illa per se lædunt extrinseca Dei bona.

SECTIO IX.

Vtrum Deus acquirat in nos nouum ius ratione peccati?

§. 126. **M**ulta hinc solent disputari, quæ breuiter explano. Primùm, manet in Deo

Petr. Hurtado de Mendoza de Incarn. pars I.

nouus titulus iustitiæ, verumque ius ad exigendam satisfactionem honoris læsi, quando de Deo relicta est mala opinio, vt dixi §. 111. Ratio est, Prima, quia nos tenemur ex iustitia satisfacere, aut ratione rei acceptæ, aut iniustæ acceptionis: ergo est in Deo ius petens eam satisfactionem. Secunda, quia in nobis ita contingit. Tertiò, à priori: quia ex iustitia tenemur reddere vnicuique ius suum. Hic titulus non est in Deo proximè & formaliter antequam ea peccata admittantur: quia compensatio honoris læsi essentialiter pendet à læsione ipsius honoris.

§. 127. Secundò, manet in Deo nouus titulus ad infligendam pœnam pro peccatis, quia iudex & dominus supremus habent ius ad puniendos improbos: qui titulus est fundamentum iustitiæ vindicatiuæ. ratione huius iuris tenemur agere quæ Deus voluerit vt agamus, item & pati. Hoc ius non erat formaliter ante peccatum commissum: quia quamuis Deus potest creaturas vexare independentè à peccato; at nisi dependentè à peccato punire non potest. Quia pœna supra vexationem habet denominationem extrinsecam à peccato & voluntate iudicis eam infligentis propter peccatum commissum. In sententia negante posse hominem à Deo æternùm vexari absque ipsius hominis peccato, Deus ratione peccati acquirat potestatem hominem afficiendi æterno dolore. Ab illa autem sententia sunt Aureolus in 1. dist. 41. art. 1. in impugnatione S. Thomæ, P. Molina in 1. part. quæst. 23. art. 3. vers. *Aduertendum tamen*, & alij.

§. 128. Aduerte, titulo iustitiæ commutatiuæ nō posse exigi à Deo nisi compensationem honoris adempti, quæ potest esse ad æqualitatem, cuius memini §. 111. & §. 124. quia mala opinio de Deo concepta propter blasphemiam potest compensari sententia vera de bonitate Dei, vt dixi §. 109. & 111. At verò titulo iustitiæ vindicatiuæ potest Deus exigere quicquid à nobis potest fieri & sustineri, qua ratione potest, quia delictum graue est dignū pœna infinita, quia est grauis iniuria Dei, iniuria (inquam) latè. Et quemadmodū iudex ultra damni illati compensationem, exigit plus pœnæ proportionalitate delicti: ita & Deus posset exigere, nisi delicta grauia mererentur omnem pœnam. Honoris compensatio debetur cum primum potest, quando relicta est noua mala opinio de Deo, tamen si non exigatur nouè: quia inæqualitas perseverans semper obligat vt tollatur: propter cætera delicta non tenemur ex iustitia aliquid agere aut pati, nisi exigatur à Deo: quia nullus tenetur ex iustitia pœnam soluere nisi exactam, alijs autem titulis tenemur pœnitentiam agere, tam præcepto de confessione quàm charitatis propriæ.

§. 129. Post peccatum est etiam in Deo nouus titulus iustitiæ ad exigendos actus voluntatis dependentes essentialiter à peccati existentia, ex. gr. contritionem & similes. Hic titulus ante existentiam peccati non erat proximè & formaliter in Deo: quia non potest exigi contritio de proprio peccato, nisi à peccatore. Erat autem in Deo radicaliter titulo creationis & gratiæ auxiliantis. Huic legi tenemur ex iustitia satisfacere, si Deus exigat ratione dominij eos actus: quia tenemur vt re aliena ex voluntate domini. quod commune est his actibus, & cæteris alijs. At non tenemur hac legatione peccati commissi, nisi honor sit ademptus